

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση ως εργαλείο βιωματικής μάθησης

Βλάχου Χριστίνα, Φυσικός
Κεραμάρης Κων/νος, Δρ. Βιολόγος
Γυμνάσιο Κερατέας

Τυπικός ορισμός μάθησης

- Η μάθηση είναι η διαδικασία η οποία οδηγεί σε διαρκή μεταβολή της συμπεριφοράς ενός ατόμου και η οποία προκύπτει ως αποτέλεσμα εμπειρίας ή άσκησης.

Η μάθηση:

- αποτελεί το αίτιο της μεταβολής της συμπεριφοράς ενός ατόμου,
- είναι αποτέλεσμα μιας οργανωμένης διαδικασίας (διδασκαλίας, εκπαίδευσης),
- μπορεί να προέρχεται επίσης και αποκλειστικά από την εν γένει εμπειρία του ατόμου.

Τα αποτελέσματα των διαδικασιών μάθησης:

- μπορεί να είναι παρατηρήσιμα (απόκτηση δεξιοτήτων, γνώσεων),
- ή μη παρατηρήσιμα (εσωτερικές διεργασίες του ατόμου).

Συνεπώς:

στο επίκεντρο των σύγχρονων θεωρήσεων για τη μάθηση βρίσκεται η απόκτηση γνώσεων και η μεταβολή των γνωστικών δομών και όχι μόνον η παρατηρήσιμη συμπεριφορά.

Ορισμός συμβατός με τις σύγχρονες αντιλήψεις:

Μάθηση είναι η απόκτηση και η μεταβολή γνώσεων, δεξιοτήτων, στρατηγικών, πεποιθήσεων, στάσεων και διαφόρων μορφών συμπεριφοράς, δηλαδή η διαδικασία κατά την οποία αλλάζει το γνωστικό δυναμικό του ατόμου, ως αποτέλεσμα των ποικίλων εμπειριών τις οποίες το άτομο επεξεργάζεται.

Διαπίστωση:

Στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού μας συστήματος, **οι μαθητές έχουν μάλλον λίγες ευκαιρίες** για να εκφράσουν τον τρόπο που αντιλαμβάνονται τη ζωή, να επεξεργαστούν τις εμπειρίες τους, να καλλιεργήσουν την κριτική σκέψη, τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους. **Η σχέση που καλλιεργείται με τη γνώση, φαίνεται να είναι εξωτερική και μηχανική.**

Βιωματική μάθηση

- Η θεωρία της βιωματικής μάθησης δίνει έμφαση στο σημαντικό ρόλο που παίζει η εμπειρία στη διαδικασία της μάθησης, καθώς και στους δεσμούς μεταξύ της σχολικής τάξης, της καθημερινής ζωής των μαθητών και της κοινωνικής πραγματικότητας.

- Στο χώρο της εκπαίδευσης, μια ομάδα παιδαγωγών και ερευνητών, με τον όρο βιωματική μάθηση αναφέρεται στην οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας με βάση το “*learning by doing*” που συνεπάγεται την ενεργό συμμετοχή των μαθητών σε δραστηριότητες, όπως η έρευνα, η εργασία πεδίου, η παρατήρηση, οι συνεντεύξεις, οι προσομοιώσεις, οι δημιουργικές συνθέσεις κ.ά.

- Στο πλαίσιο αυτής της αντίληψης η βιωματική μάθηση «ακουμπά» στη **διερευνητική μάθηση**, τη μέθοδο επίλυσης προβλημάτων και ιδιαίτερα τη **μέθοδο Project**, χωρίς βέβαια να ταυτίζεται με αυτές.
- Είναι χαρακτηριστικό ότι ο όρος μέθοδος Project έχει αποδοθεί στα ελληνικά από την Μ. Κλεάνθους-Παπαδημητρίου (1952), ως **μέθοδος βιωμάτων**, ενώ από τον Χρυσαφίδη (1994) ως **βιωματική επικοινωνιακή μάθηση**.

Αρχές της βιωματικής μάθησης

1. Η βιωματική μάθηση αξιοποιεί τα βιώματα των μαθητών ή προκαλεί νέα βιώματα.
2. Ενθαρρύνει το μαθητή να συμμετέχει ενεργητικά στη διαδικασία μάθησης και να οικειοποιείται το θέμα που προσεγγίζει μέσω της επένδυσης προσωπικού ενδιαφέροντος σ' αυτό.
3. Τον προτρέπει να ερευνά, ν' ανακαλύπτει, να ενεργοποιεί τη φαντασία του και τη δημιουργικότητά του.
4. Προτείνει την αναζήτηση ή τη δημιουργία νοήματος αντί της απομνημόνευσης πληροφοριών.

5. Στοχεύει στην απαρτίωση της νοητικής και συγκινησιακής διαδικασίας, κινητοποιώντας το μαθητή διανοητικά και συναισθηματικά, αφού είναι παραδεκτό ότι η μάθηση βασίζεται στη σχέση και την αλληλεπίδραση γνώσης και συναισθηματικών διεργασιών.
6. Βοηθά το μαθητή να αντιληφθεί το ρόλο των κοινωνικών, οικονομικών, ιστορικών και πολιτισμικών παραγόντων στη διαμόρφωση του κοινωνικού γίγνεσθαι.
7. Προωθεί την αυτογνωσία του μαθητή.

Γενικές αρχές σχεδιασμού βιωματικών μαθησιακών δραστηριοτήτων.

- Η επιλογή εμπειριών που έχουν θετική παιδευτική αξία για τους μαθητές.
- Να αξιοποιούν εκτός από την νόηση, την αίσθηση, τη μνήμη και τη φαντασία (Mulligan 1993).
- Η δυνατότητα προώθησης της δημιουργικής ικανότητας και η διερεύνηση της προοπτικής των μαθητών (Κλεάνθους 1994).

Στο σχολείο:

- Η όλη διαδικασία μάθησης έχει ως κέντρο την ανάπτυξη γλωσσικών και λογικομαθηματικών δεξιοτήτων.

Οι βιωματικές μαθησιακές δραστηριότητες:

- στοχεύουν στην καλλιέργεια και των άλλων μορφών νοημοσύνης (διαπροσωπικής, ενδοπροσωπικής, χωρικής, μουσικής, κιναισθητικής).
- ευνοούν την κινητοποίηση και την έκφραση μαθητών οι οποίοι δεν έχουν ανεπτυγμένες σε υψηλό βαθμό τη γλωσσική και τη λογικομαθηματική νοημοσύνη.

Η επιλογή των θεμάτων των βιωματικών μαθησιακών δραστηριοτήτων μπορεί να βασίζεται:

- Στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών και του εκπαιδευτικού.
- Στον κύκλο του κοινωνικού προβληματισμού.
- Στο πλαίσιο των προβλημάτων της κοινότητας.
- Στη σφαίρα των επιστημονικών αναζητήσεων.
- Στο σύνολο των γνωστικών αντικειμένων που προτείνει το Αναλυτικό Πρόγραμμα.

Ως σχεδιαστές βιωματικών μαθησιακών δραστηριοτήτων φροντίζουμε:

- Να υπάρχει ισορροπία μεταξύ του δημιουργικού μέρους της δραστηριότητας, δηλαδή της έκφρασης του μαθητή, και του γνωστικού μέρους, δηλαδή της κατανόησης του γύρου κόσμου.
- Κάθε βιωματική δραστηριότητα δεν θα πρέπει να είναι μόνο ευχάριστη και ζωντανή, αλλά θα πρέπει να βοηθά τους μαθητές να υπερβαίνουν την προσωπική τους εμπειρία και να δομούν μια «γνώση βάθους» για την πραγματικότητα που τους περιβάλλει (Κλεάνθους-Παπαδημητρίου).
- Σε καμιά περίπτωση οι βιωματικές δραστηριότητες δε θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν ως «τρικ» εντυπωσιασμού ή ως μέσα παρέλκυσης του ενδιαφέροντος των μαθητών.

Μορφές βιωματικών δράσεων

- **Προσομοίωση** (ανασύσταση πραγματικών καταστάσεων και μίμηση πραγματικής ζωής).
- **Παιχνίδι ρόλων** (οι συμμετέχοντες διαδραματίζουν ένα ρόλο σε μια δεδομένη κατάσταση).
- **Αφηγηματική αναζήτηση** (απόδοση μιας φανταστικής ιστορίας που να βασίζεται σε ιστορικά ελεγμένες πληροφορίες).
- **Ταξίδια κατευθυνόμενης φαντασίας** (ο μαθητής καλείται να φανταστεί ότι είναι το ίδιο το αντικείμενο μελέτης).
- **Συγκρουσιακή ιδεοθύελλα ή Αντιτιθέμενες απόψεις** (οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και καλούνται να υπερασπιστούν δύο αντίθετες απόψεις).
- **Δραστηριότητες άμεσης εμπειρίας.**

Δραστηριότητες άμεσης εμπειρίας

- α) εμπλοκή μαθητών στο σχεδιασμό, την οργάνωση και τη διεξαγωγή έρευνας με παρατήρηση, ερωτηματολόγια ή συνεντεύξεις,
- β) συμμετοχή των μαθητών σε πρόγραμμα δράσης σε κοινοτικό επίπεδο,
- γ) συμμετοχή των μαθητών σε έρευνα σε ιστορικά αρχεία, σε βιβλιοθήκες ή σε αρχεία δήμων, κτλ,
- δ) δραματοποίηση (απόδοση θεατρικής μορφής),
- ε) δραστηριότητες δημιουργικής έκφρασης (έκφραση με λόγο, εικόνα, μουσική ή κίνηση),
- στ) μυθοπλασία (συγγραφή παραμυθιού ή σεναρίου),
- ζ) δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού,
- η) επισκέψεις σε χώρους πολιτισμικής αναφοράς (συμμετοχή σε πρόγραμμα και στη συνέχεια κριτικός στοχασμός).

**Τα περιβαλλοντικά
προγράμματα εντάσσονται στις
δραστηριότητες άμεσης
εμπειρίας και αποτελούν το
σημαντικότερο εργαλείο
βιωματικής μάθησης.**

Πολιτιστικά + Περιβαλλοντικά προγράμματα 2009-2010 στο Γυμνάσιο

Η γη και η
περίηγησή

Θεσσαλονίκη
λαβδα της Κερατέας
στο περιβάλλον
στην τέχνη
στην ιστορία

Διερευνώντας τις φωτιές

τίποτα δεν πάει χαμένο
ανακύκλωση • κομποστοποίηση • ήπιες μορφές ενέργειας

"Μάγισμα η φύσις κι όνειρο
σε μορφή 5 χάρτι" Δ. Σολωμός

5α Βιβλιοσυναιήματα
Πλάτων "η πολιτεία"

Σαδοκάρ
κάρτες : Θερμοκήπιο, φυτώριο

φτιάχνουμε κόνι μας
διαδραματικές οθόνες...

Εφηβική ποίηση

Κεραμική

Περιβαλλοντικά προγράμματα 2009-10

- 1) **«ΜΑΓΕΜΑ Η ΦΥΣΙΣ ΚΙ ΟΝΕΙΡΟ ΣΤΗΝ ΟΜΟΡΦΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΗ»** Δ. ΣΟΛΩΜΟΣ
ΧΡΥΣΟΒΕΡΓΗ ΦΙΛΟΜΗΛΑ, ΚΙΤΣΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ, ΒΛΑΧΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
- 2) **«Η ΓΗ ΚΑΙ Η ΘΑΛΑΣΣΑ ΤΗΣ ΚΕΡΑΤΕΑΣ. ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ,
ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ»**
ΜΑΡΤΙΝΟΥ ANNA, ΚΕΡΑΜΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΚΙΤΣΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ
- 3) **«ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ «ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ»»**
ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ, ΒΛΑΧΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
- 4) **«ΤΙΠΟΤΕ ΔΕΝ ΠΑΕΙ ΧΑΜΕΝΟ»** ΜΟΝΙΜΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ
ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ, ΧΑΒΙΑΡΑ ΜΑΡΙΑ, ΚΕΡΑΜΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ,
ΟΓΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Περιβαλλοντικά προγράμματα 2010-11

1) «ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ»

ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ, ΟΓΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

2) «ΝΕΡΟ ΠΗΓΗ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΝΕΥΣΗΣ»

ΒΛΑΧΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ, ΚΙΤΣΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ

**3) «ΧΕΡΣΑΙΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ:
ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΙΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ,
ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ»**

ΚΕΡΑΜΑΡΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ, ΜΑΡΤΙΝΟΥ ΑΝΝΑ, ΚΙΤΣΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ

Περιβαλλοντικά προγράμματα 2011-12

1) «ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ ΟΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΟΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΑΠΟ ΤΗ ΡΥΠΑΝΣΗ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΟ ΝΕΡΟ ΚΑΙ ΟΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΕΣ»

ΚΕΡΑΜΑΡΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ, ΜΑΡΤΙΝΟΥ ΑΝΝΑ, ΤΑΣΙΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

2) «ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΔΑΣΟΣ ΠΕΡΠΑΤΩ»

ΒΛΑΧΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ, ΧΑΒΙΑΡΑ ΜΑΡΙΑ

3) «ΤΙΠΟΤΑ ΔΕΝ ΠΑΕΙ ΧΑΜΕΝΟ, ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ, ΚΟΜΠΟΣΤΟΠΟΙΗΣΗ, ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ»

ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ, ΟΓΛΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΕΡΑΤΕΑΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ 2012-13

ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΘΕΙΟ

ΕΛΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΦΩΣ

ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΓΓΛΙΚΑ

ΚΗΠΟΣ - ΚΕΡΑΜΙΚΗ - ΦΙΛΟΖΩΙΚΗ

ΑΡΩΜΑ ΓΑΛΛΙΑΣ

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΦΥΣΗ

ΧΟΡΟΙ

Ο ΜΑΓΟΣ ΜΕ ΤΑ ΧΡΩΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

"ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ - ΤΙΠΟΤΑ ΔΕΝ ΠΑΕΙ ΧΑΜΕΝΟ - ΚΕΡΑΜΙΚΗ -
ΦΙΛΟΖΩΙΚΗ ΟΜΑΔΑ"

Μαθητές: Όλων των τάξεων

Καθηγητές: Δημοπούλου Μάχη, Γεωργούλη Λία, Λιόλιος Νίκος

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ

ΚΕΡΑΜΙΚΗ

ΦΙΛΟΖΩΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

"ΕΛΙΑ ΜΟΥ ΑΣΗΜΟΠΡΑΣΙΝΗ, ΘΑΛΑΣΣΟΚΥΜΑΤΟΥΣΑ.."

Μαθητές: Τάξη Γ'

Καθηγητές: Βλάχου Χριστίνα, Κεραμάρης Κων/νος, Μαρτίνου Άννα, Χαβιάρα Μαρία

ΤΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΛΑΙΩΝΑ

ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ: ΧΡΥΣΑΦΕΝΙΟΣ ΧΥΜΟΣ

ΕΛΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΟΦΗ

ΤΥΠΟΙ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΕΣ & ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ

ΧΡΗΣΕΙΣ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΛΙΕΡΓΕΙΑ ΕΛΙΑΣ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΕΛΑΙΟΥΡΓΕΙΩΝ

Η ΕΛΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

ΕΛΙΑ ΚΑΙ ΛΑΔΙ ΣΤΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ

Η ΕΛΙΑ ΣΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ

ΕΛΙΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΚΡΗΤΙΚΕΣ ΜΑΝΤΙΝΑΔΕΣ

ΜΗΝΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΕΛΙΑΣ

ΒΙΝΤΕΟ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΑ ΜΕΛΑΣ

"ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ: Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΝΑ ΤΙΘΑΣΕΥΣΕΙ ΤΗ ΦΥΣΗ"

Μαθητές: Τάξη Γ', τμήματα 1^ο, 4^ο

Καθηγητές: Πρίντεζη Αγνή, Βλάχου Χριστίνα, Κεραμάρης Κων/νος, Χαβιάρα Μαρία

ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

ΛΑΥΡΙΟ: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ-ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΠΗΛΙΟΥ

ΜΑΚΡΙΝΙΤΣΑ: ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΟΙ ΚΡΗΝΕΣ ΤΗΣ ΜΑΚΡΙΝΙΤΣΑΣ

ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

ΤΑ ΒΟΤΑΝΑ ΚΑΙ ΟΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥΣ

ΤΑ ΒΟΤΑΝΑ ΣΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

ΒΟΤΑΝΑ ΔΙΑ ΠΑΣΑ ΝΟΣΟ

ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ-ΑΝΑΒΡΑ

ΛΙΜΝΗ ΚΑΡΛΑ

ΒΟΛΟΣ-ΠΗΛΙΟ: ΤΡΙΗΜΕΡΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ

ΚΕΡΑΤΟΒΟΥΝΙ

Το ιστολόγιο του Γυμνασίου Κερατέας

Αναζήτηση

[Αρχική Σελίδα](#)

[Αυτοαξιολόγηση](#)

[Βίντεο](#)

[Επικοινωνία](#)

[Εργασίες μαθητών](#)

[Προγράμματα 2011-12](#)

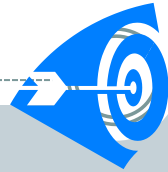
[Προγράμματα 2012-13](#)

[Σχολικός κανονισμός](#)

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ

Ημερολόγιο

Οργάνωση περιβαλλοντικού προγράμματος

- α) Επιλογή προγράμματος.
- β) Στοχοθεσία.
- γ) Χωρισμός υποθεματικών ενοτήτων και επιλογή των ομάδων εργασίας. Οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες, σε πολλαπλά διαθεματικά και διεπιστημονικά αντικείμενα. Κάθε καθηγητής αναλαμβάνει ως υπεύθυνος ομάδας.
- δ) Καθορισμός επισκέψεων και σχεδιασμός εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.
- ε) Συλλογή ενημερωτικού υλικού από πηγές και βιβλιογραφικές αναφορές από την ομάδα των καθηγητών. Το υλικό αυτό δίνεται στους μαθητές για επεξεργασία και περαιτέρω μελέτη.
- στ) Κάθε εβδομάδα οι μαθητές επεξεργάζονται μέρος του υλικού, το αξιολογούν, το συμπληρώνουν, γράφουν κείμενα, δημιουργούν παρουσιάσεις PowerPoint και βίντεο. Το υλικό παρουσιάζεται στην εβδομαδιαία εκτός ωραρίου συνάντηση.
- ζ) Οι μαθητές πριν από κάθε εκπαιδευτική επίσκεψη προετοιμάζουν το σχετικό υλικό και τις διάφορες δραστηριότητες που θα υλοποιηθούν στο τόπο επίσκεψης.
- η) Σε όλα τα στάδια συλλέγουν υλικό, το αρχειοθετούν και το ταξινομούν για να χρησιμοποιηθεί στην τελική παρουσίαση του προγράμματος.
- θ) Οι μαθητές επεξεργάζονται το υλικό, και προετοιμάζουν την τελική παρουσίαση του προγράμματος.

Τριετές πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

Α΄ Γυμνασίου (2009-2010)

Περιβαλλοντικό πρόγραμμα:

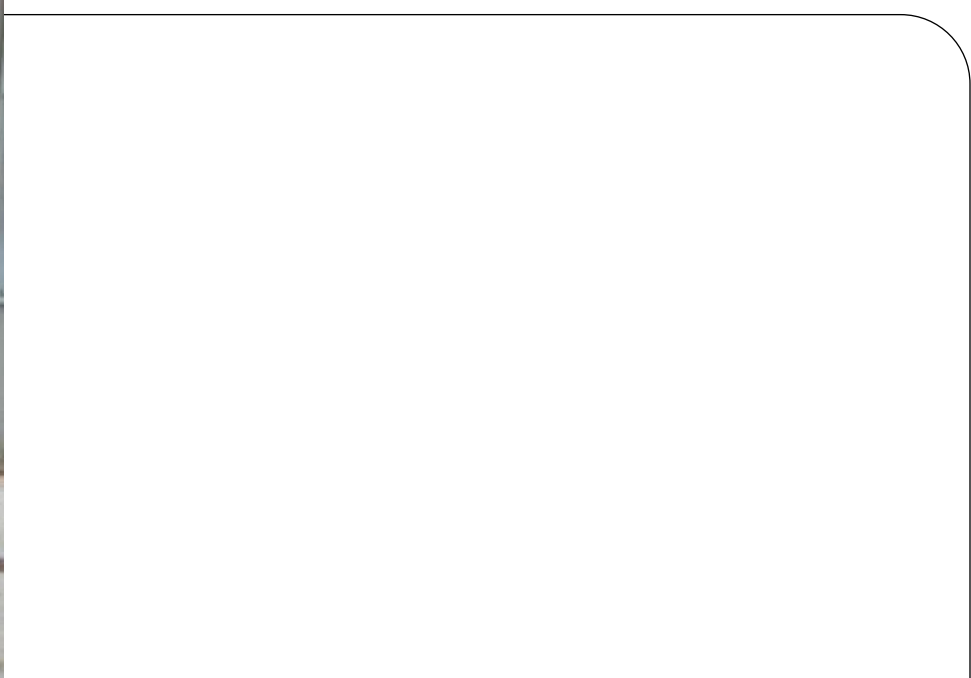
«Σχολικός κήπος – Τίποτα δεν πάει
χαμένο»

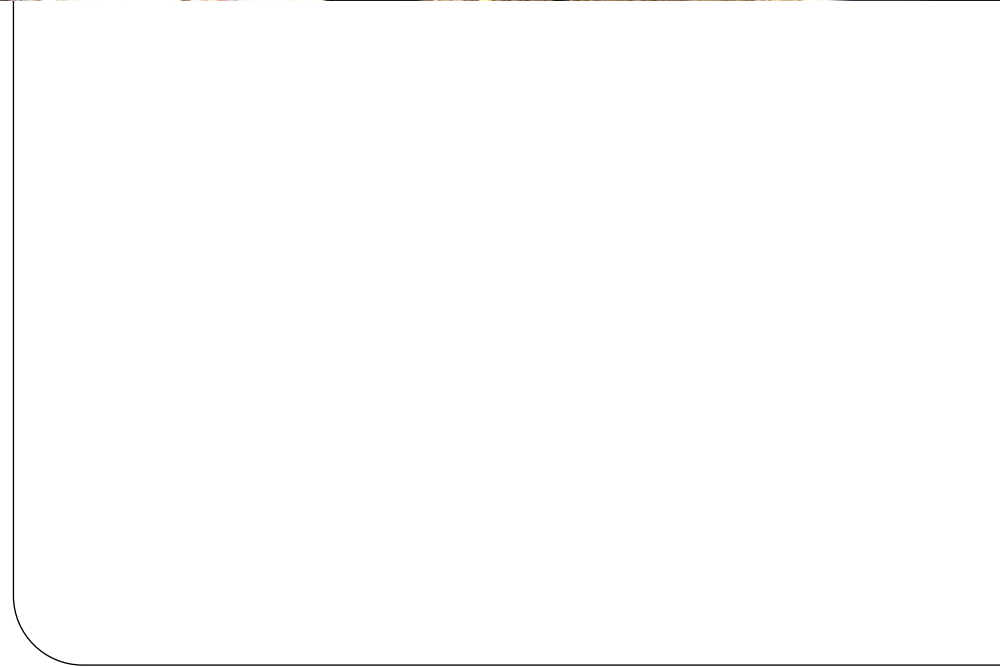
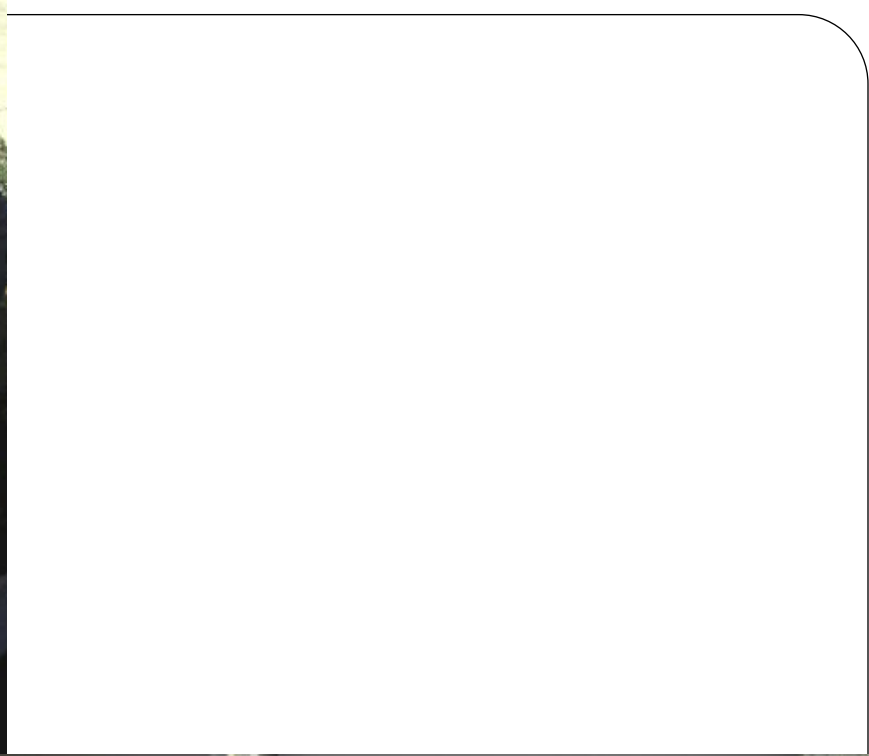
Σχολικός κήπος "Ιπποκράτης"

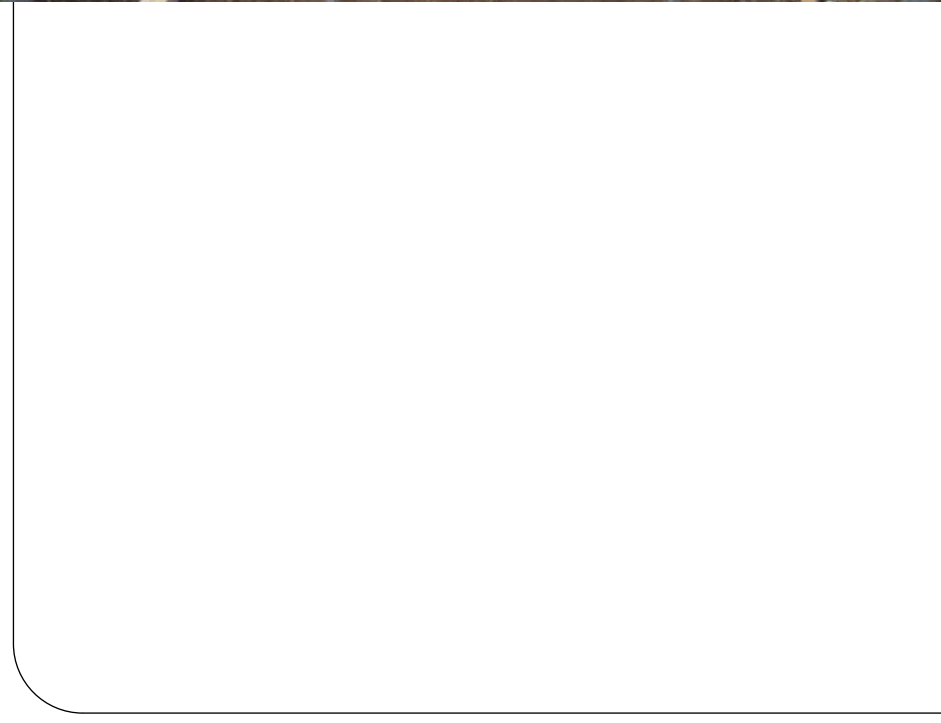
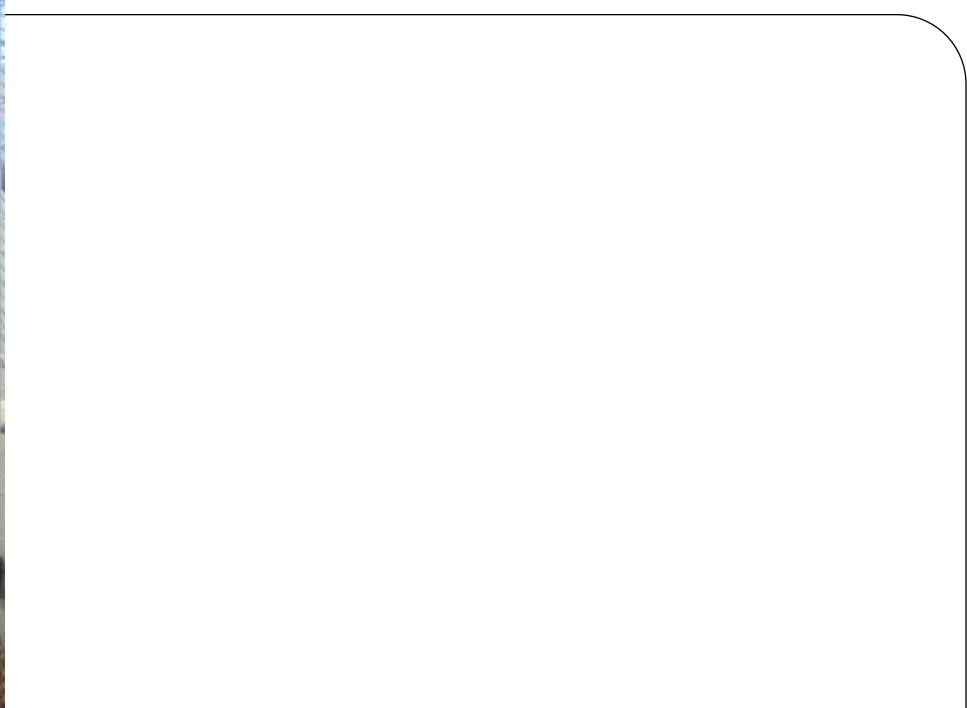
φυτρωριό, βιολογικές καλλιέργειες, θερμοκήπιο

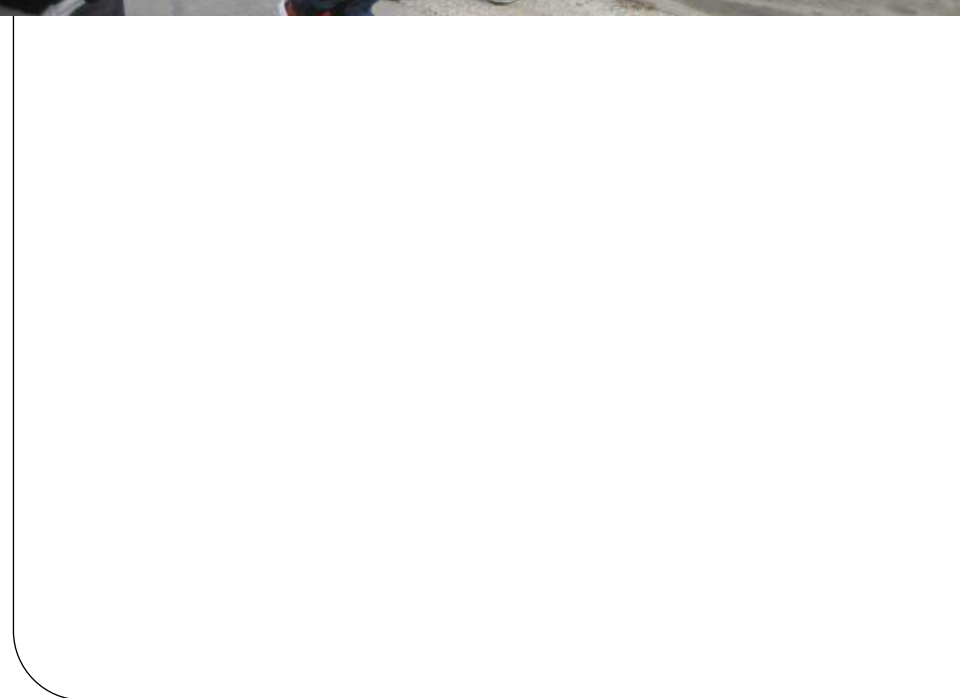
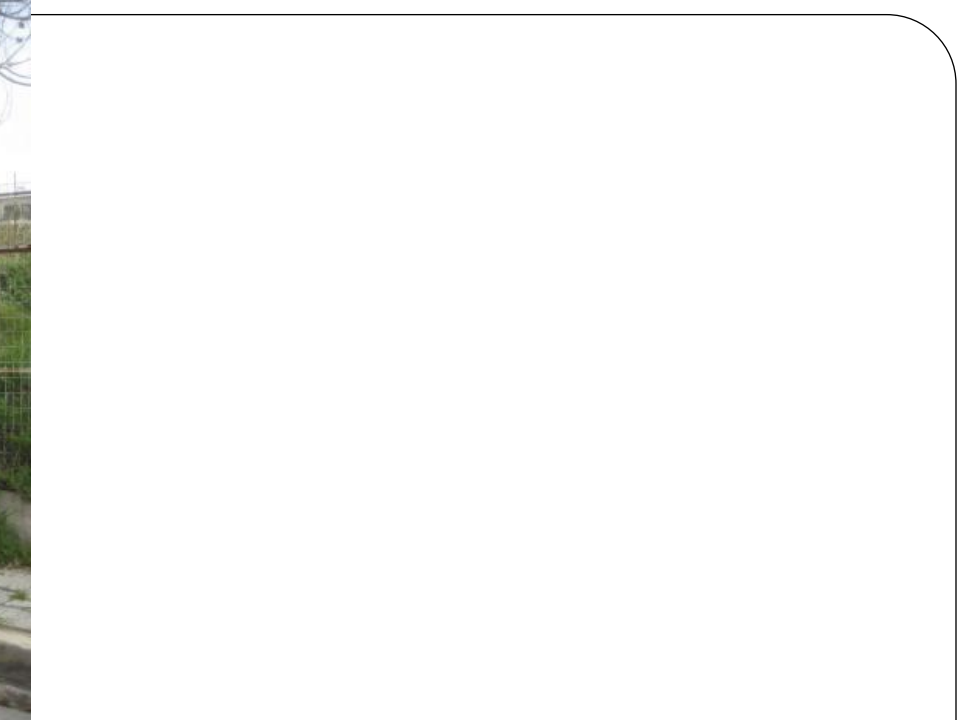

ΚΠΕ Δραπετσώνας

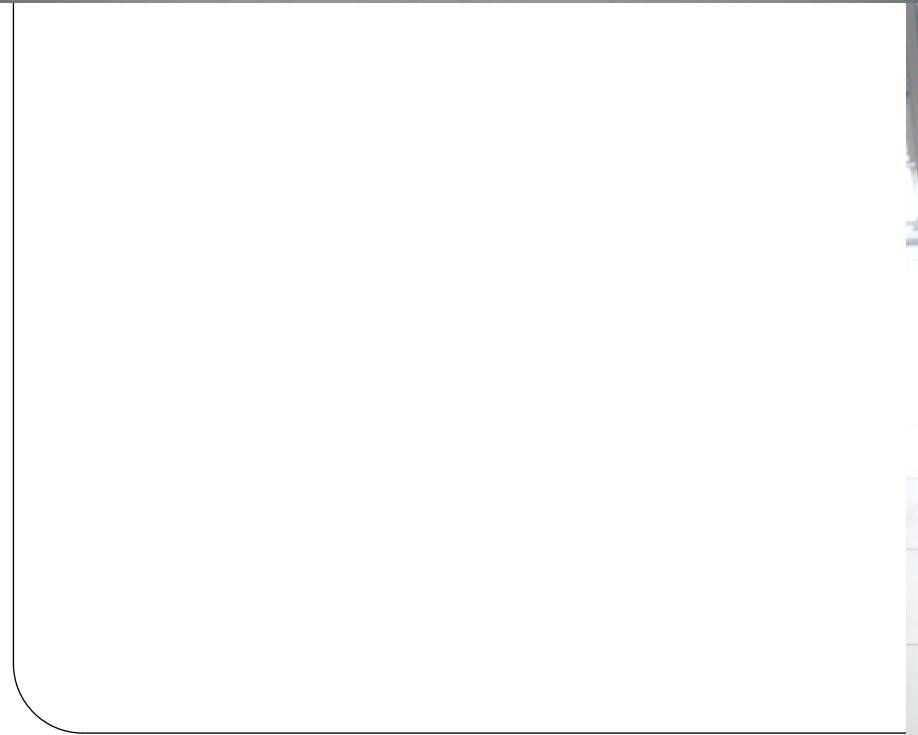
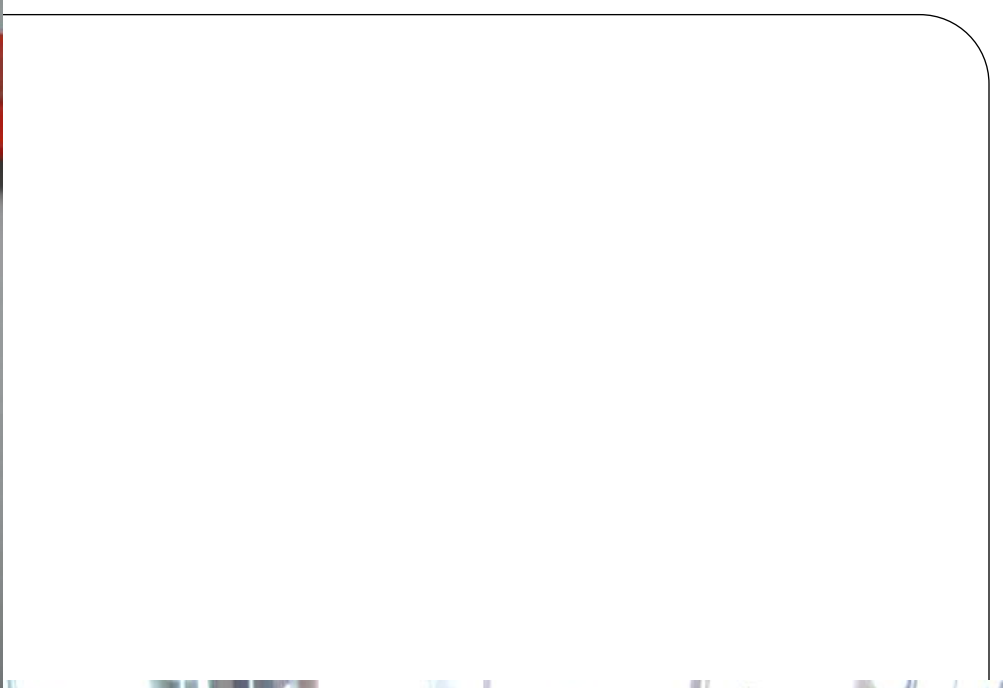

Blanos Sports Park - Σπάτα

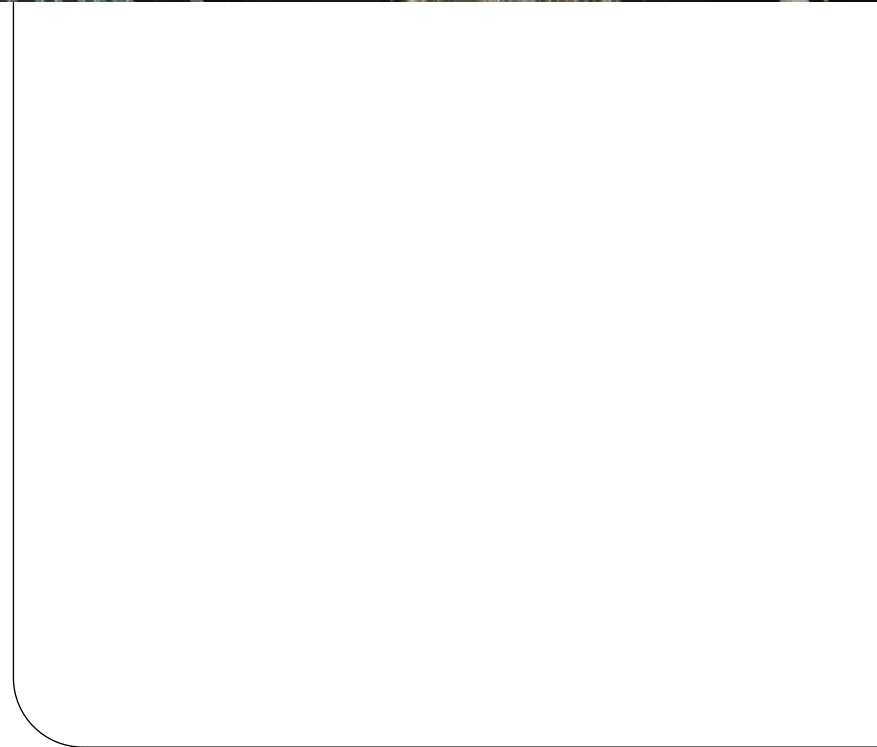

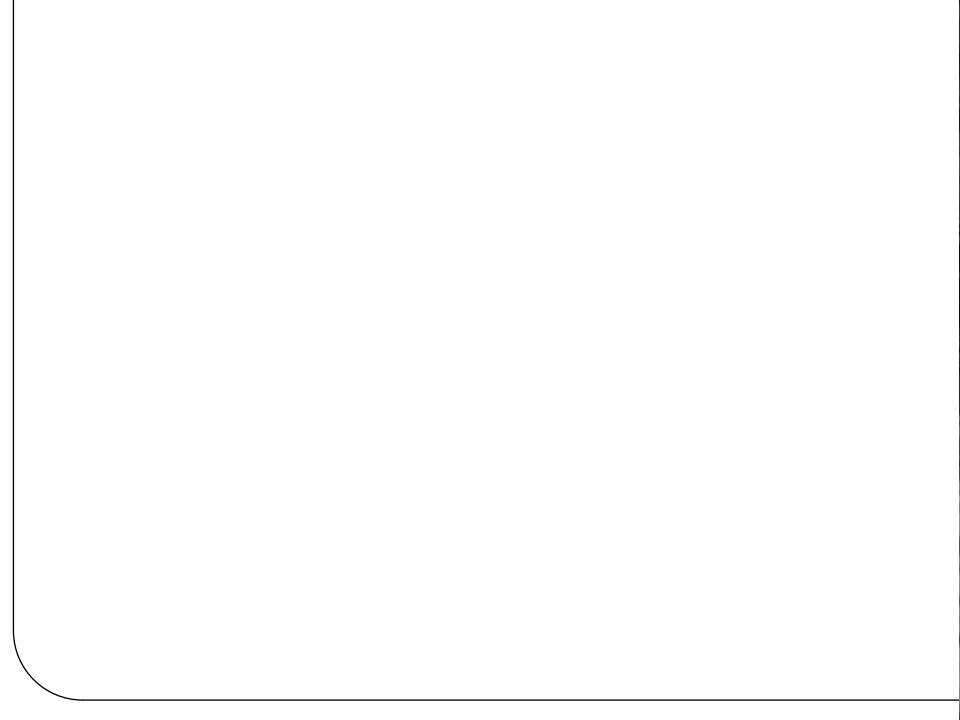
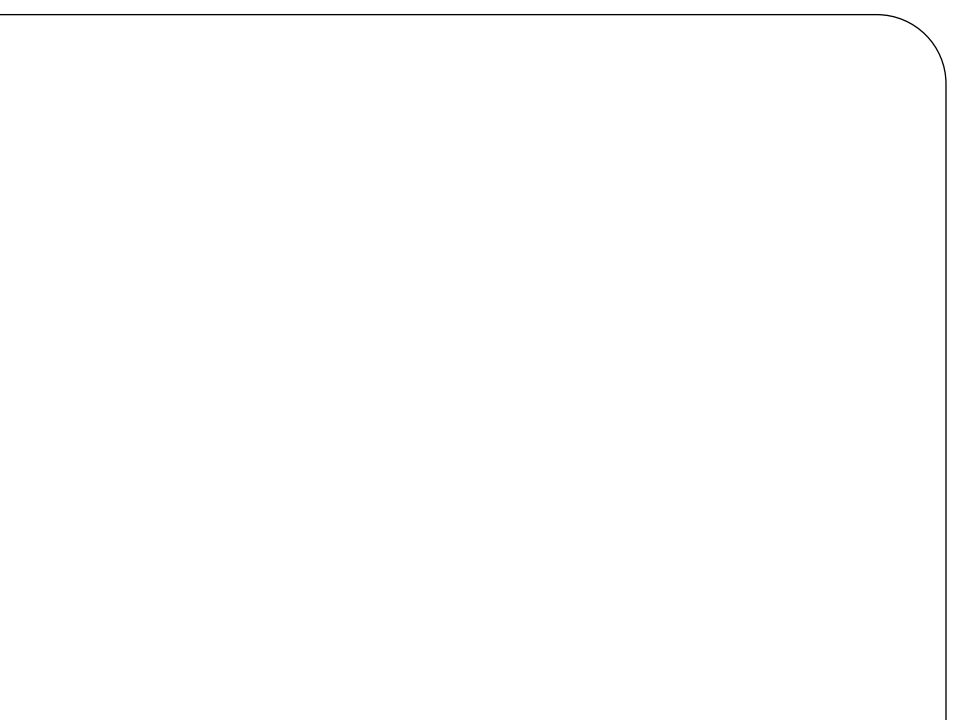
Β' Γυμνασίου (2010-11)

Περιβαλλοντικό πρόγραμμα:
«Νερό πηγή ζωής και έμπνευσης»

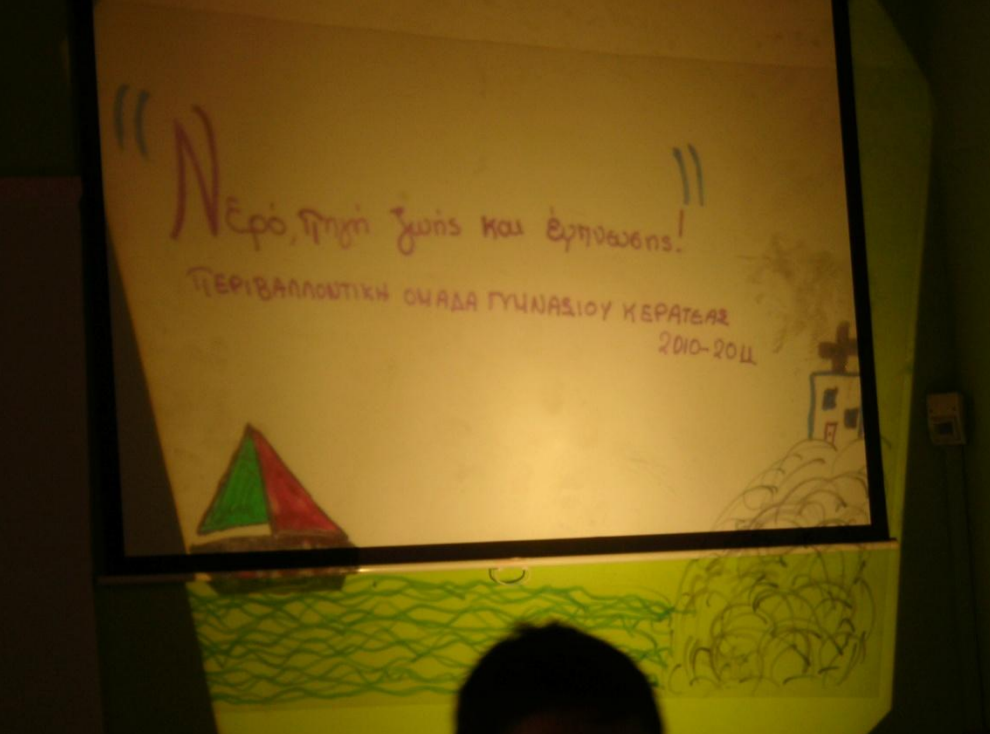
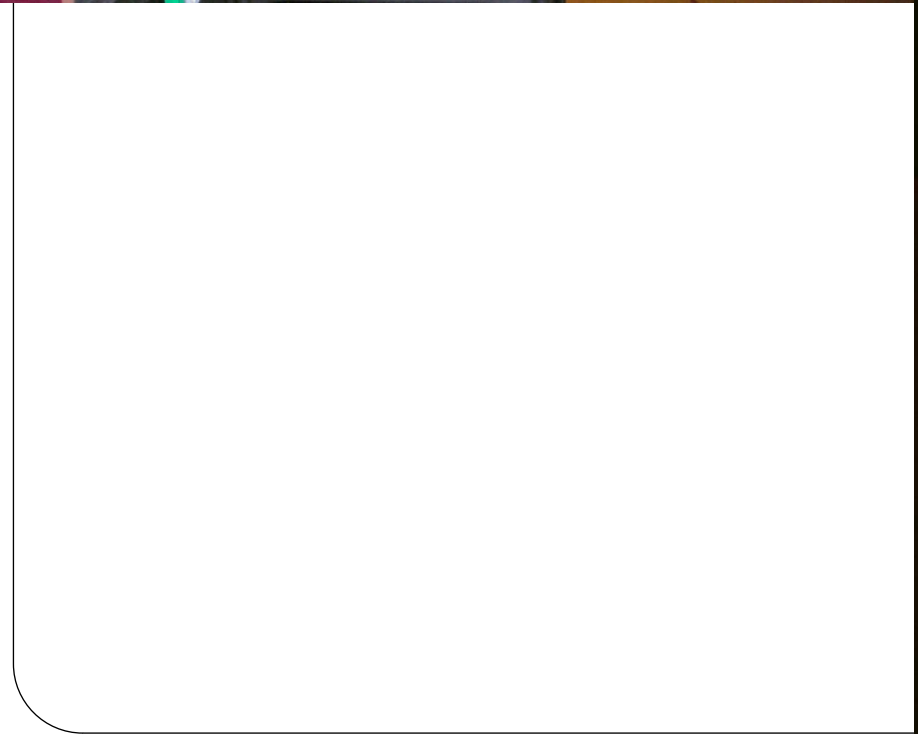
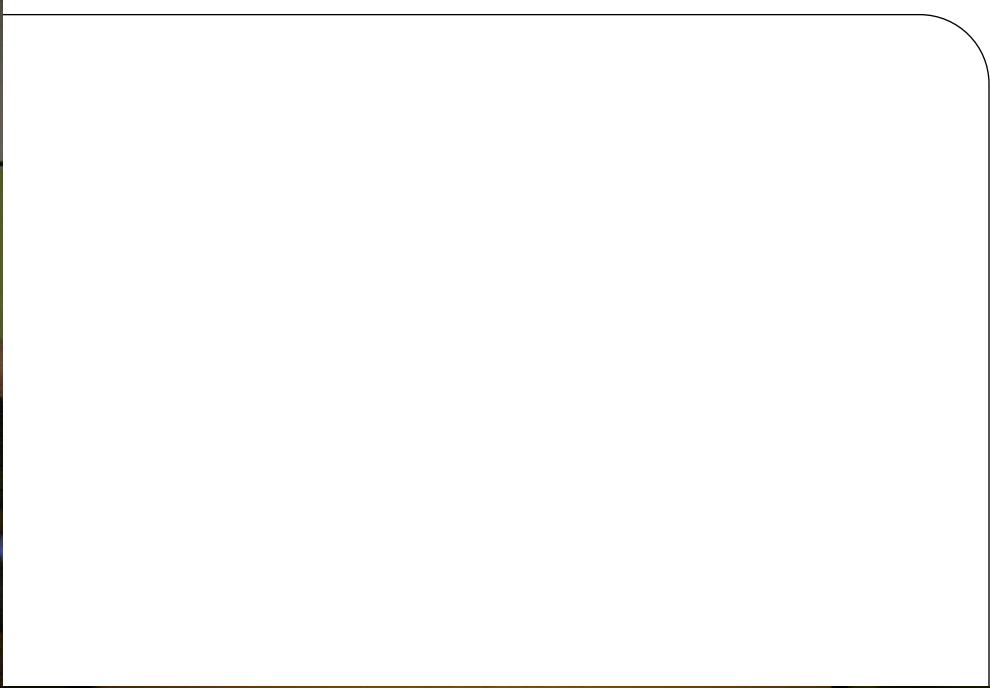

ΚΠΕ Κορθίου Άνδρου

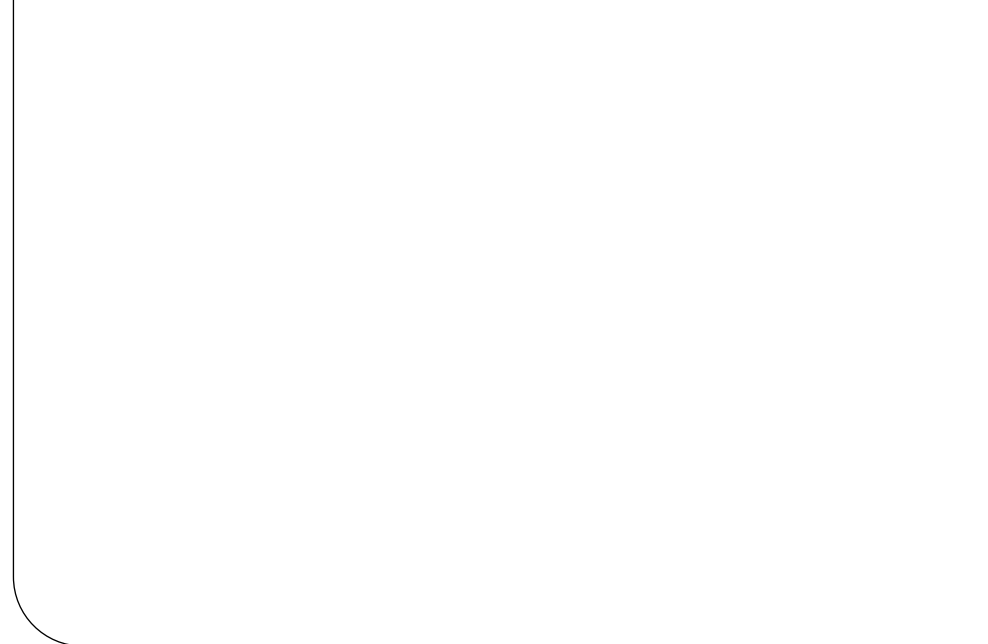
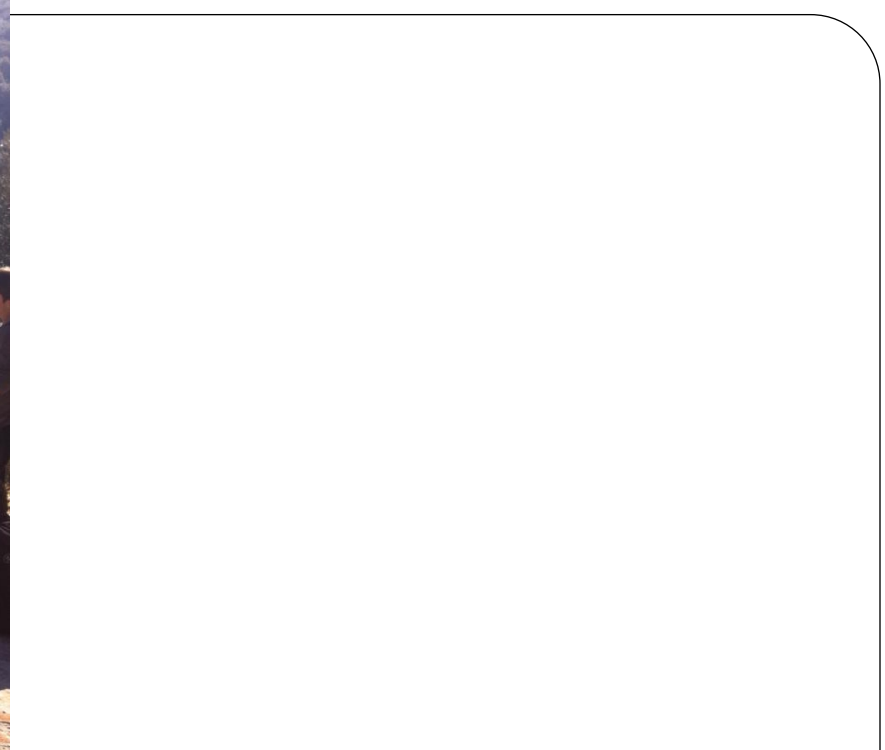

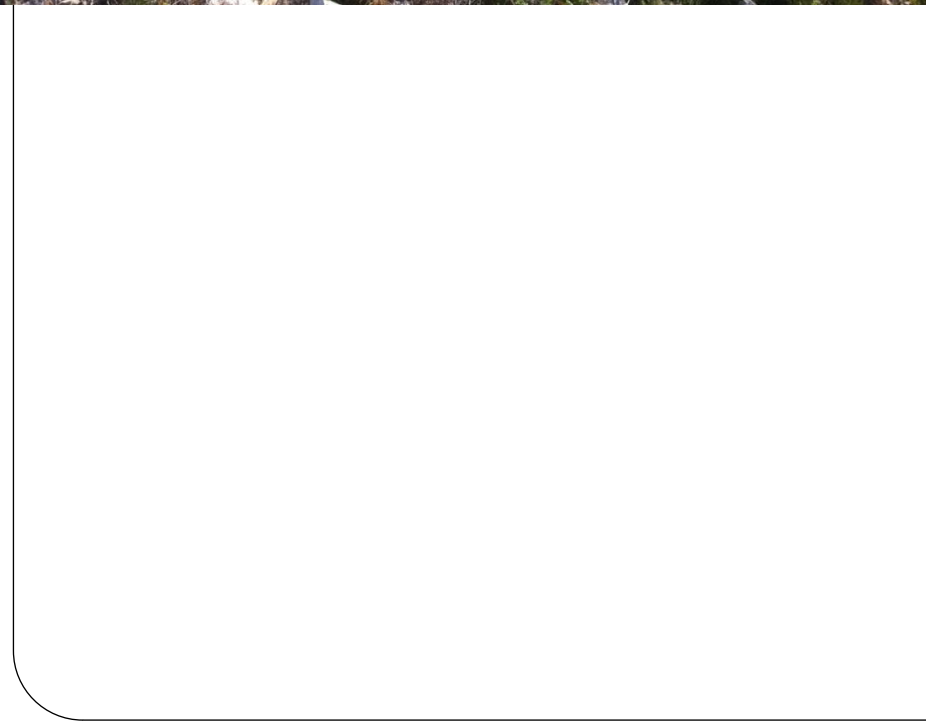
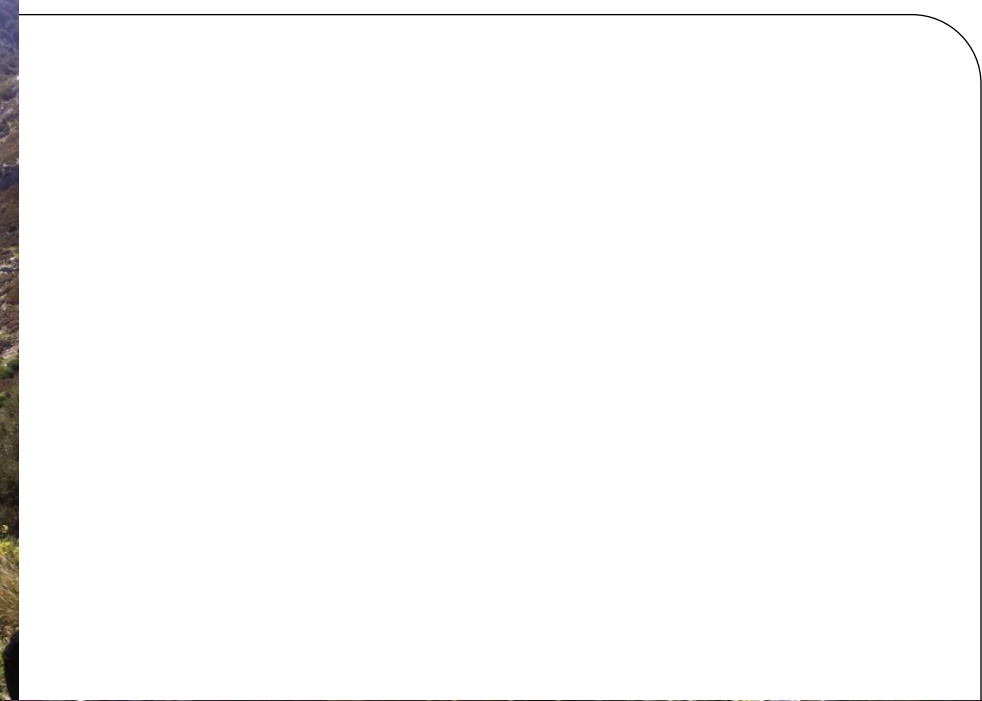

Στη Σκιάθο: Το νησί του κυρ' Αλέξανδρου.

Γ' Γυμνασίου (2011-12)

Περιβαλλοντικό πρόγραμμα:
«Μέσα στο δάσος περπατώ»

A scenic view of a valley with a village and mountains in the background. The foreground is filled with dense green trees and bushes. In the middle ground, a small village with red-roofed buildings is visible. The background shows rolling hills and mountains under a clear blue sky.

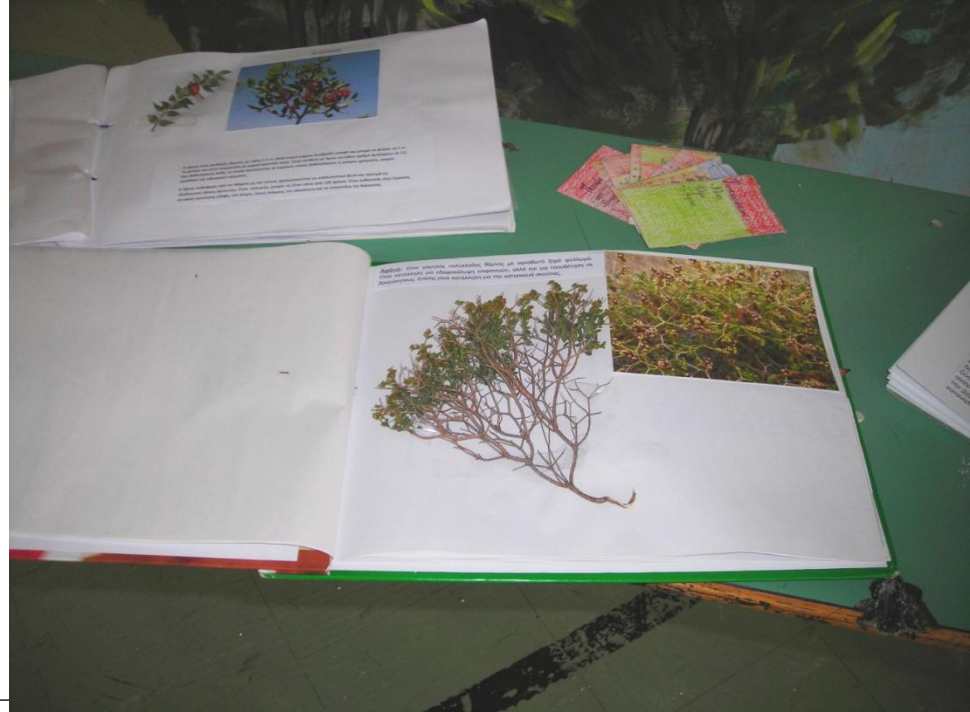
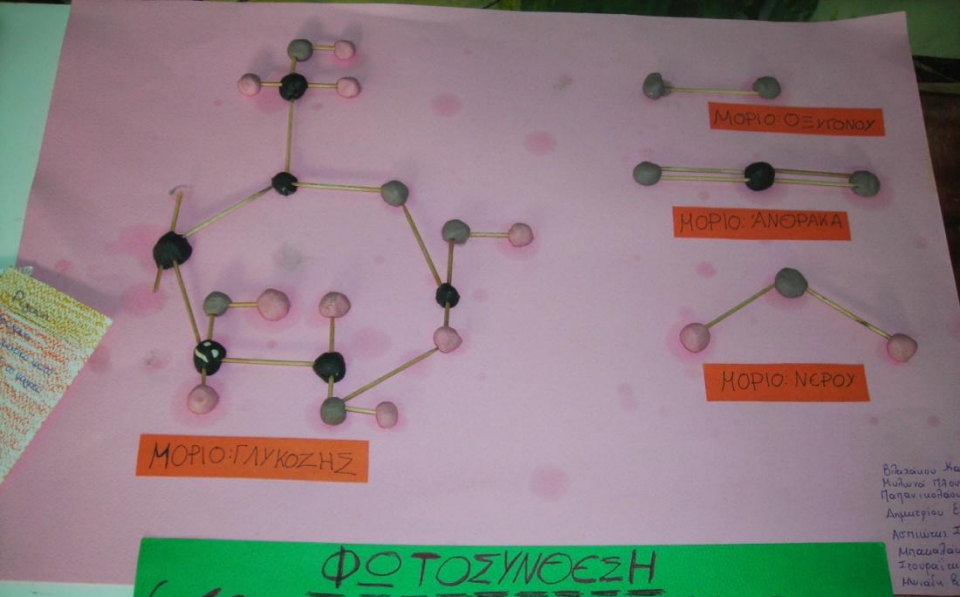
Οικολογικό Πάρκο Πάρνωννα-Μουστού Λιμνοθάλασσα Κοτυχίου Δάσος Στροφυλιάς

Περιβαλλοντική Ομάδα
Γ' Τάξης Γυμνασίου Κερατέας
«Μέσα στο δάσος περπατώ»

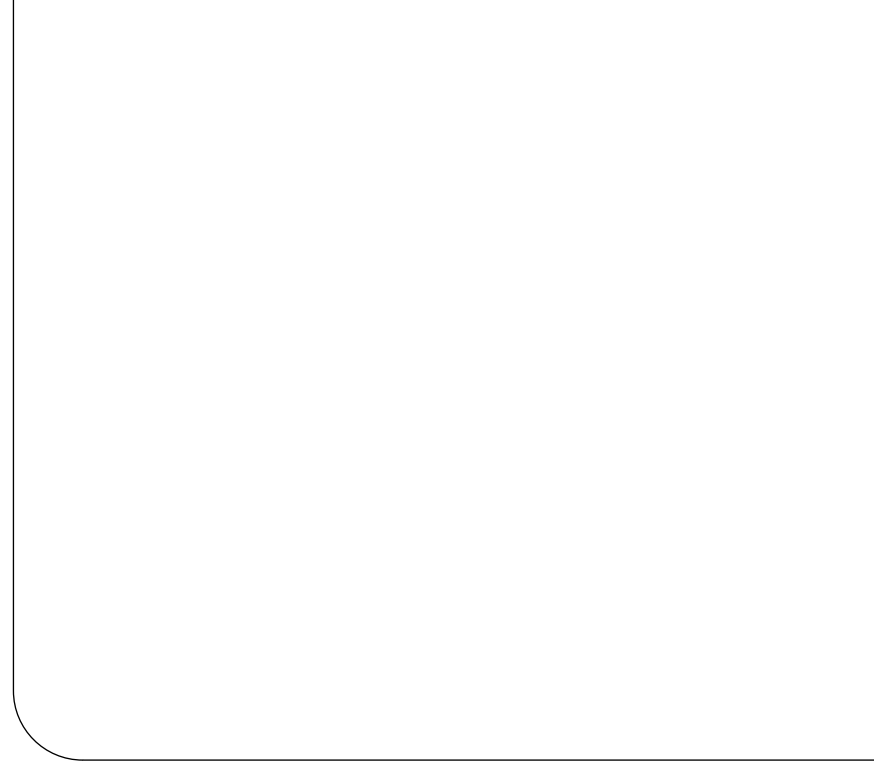
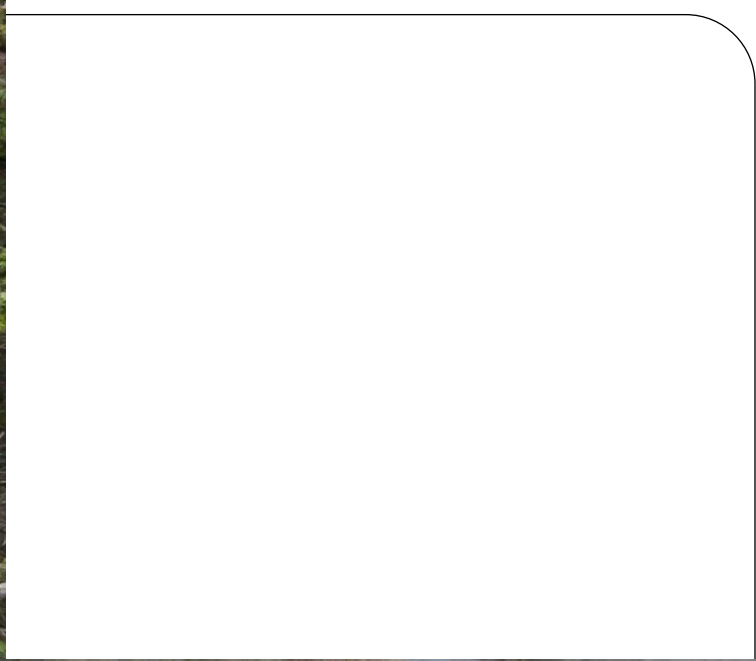

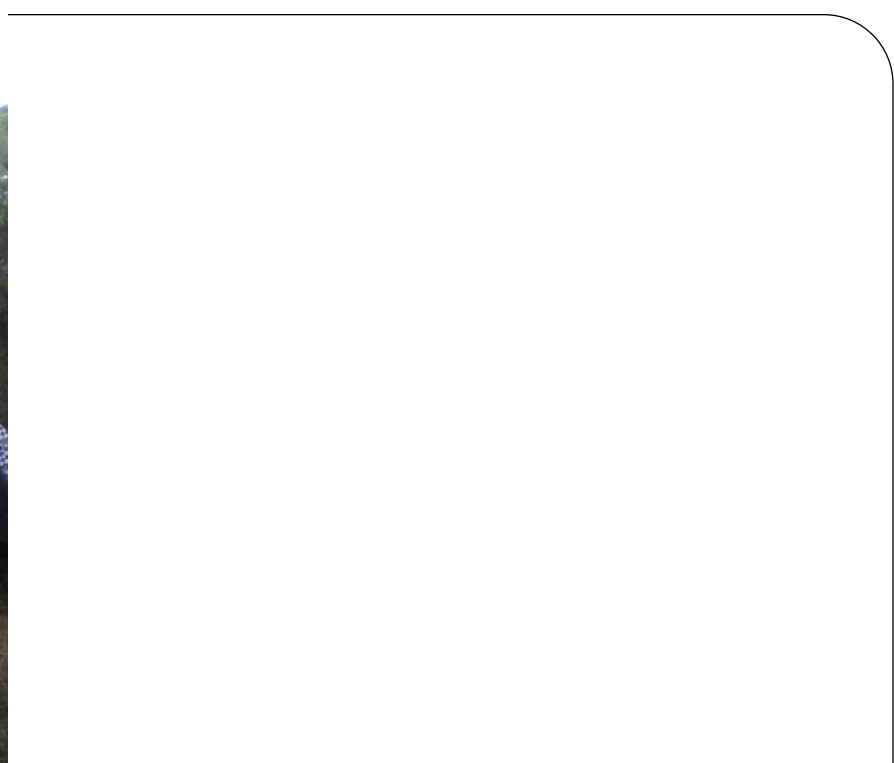
ΟΞΥΓΟΝΟ
ΝΕΡΟ
ΔΙΟΞΕΙΔΙΟ ΑΥΘΡΑΚΑ
ΓΛΥΚΟΖΗ

ΦΩΤΟΣΥΝΘΕΣΗ: $6\text{CO}_2 + 6\text{H}_2\text{O} (+\text{sunlight}) \rightarrow \text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6 + 6\text{O}_2$

ΚΠΕ Καστρίου Κυνουρίας

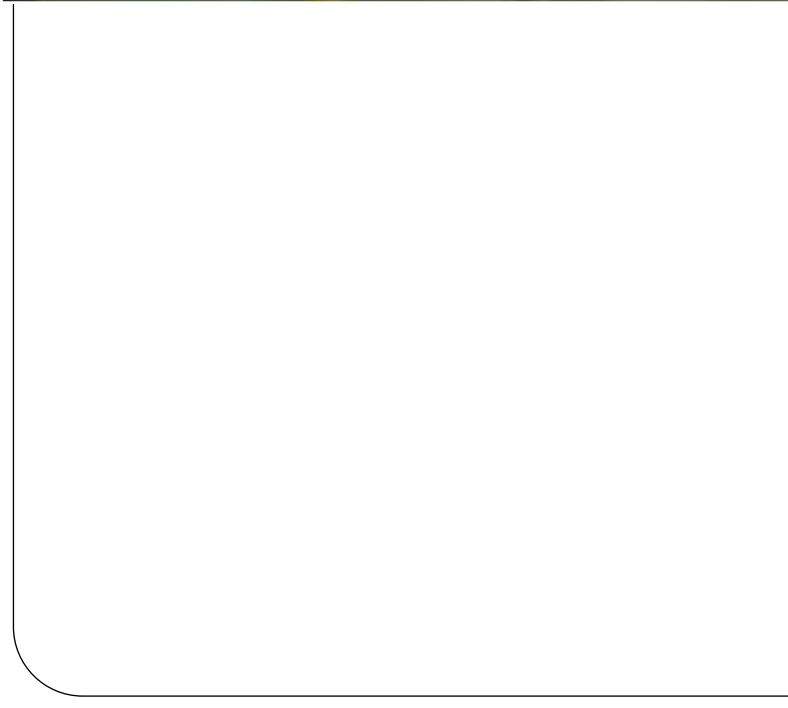
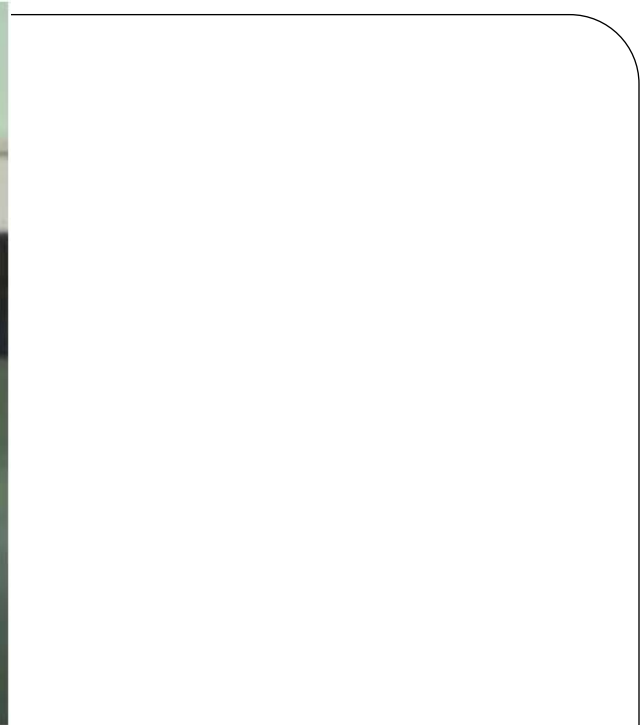

Δραστηριότητα
δημιουργικής έκφρασης
με κίνηση και χορό:
«Πυρκαγιά στο Δάσος»

ΝΕΡΟ, ΠΗΓΗ ΖΩΗΣ
ΚΑΙ ΕΜΠΝΕΥΣΗΣ

Οφέλη για τους μαθητές

- Οι μαθητές μαθαίνουν να αναζητούν και να βρίσκουν λύσεις, «μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν».
- Μαθαίνουν να συνεργάζονται και να λειτουργούν σ' ομαδά.
- Οι μαθητές αναπτύσσουν ικανότητα στην συλλογή, καταγραφή και αξιολόγηση των πληροφοριών και την επεξεργασία τους στα πλαίσια της ομάδας.
- Αναπτύσσουν δεσμούς φιλίας μεταξύ τους και βελτιώνεται η σχέση καθηγητή – μαθητή.
- Οι μαθητές ευαισθητοποιούνται σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον, υιοθετούν θετικές πρακτικές και αποκτούν υπεύθυνη στάση απέναντι σε διάφορα περιβαλλοντικά προβλήματα.
- Αναδεικνύονται νέες δεξιότητες και θετικά στοιχεία του χαρακτήρα των μαθητών, που στο χώρο του σχολείου δεν εκδηλώνονται.

- Ενθαρρύνονται οι μαθητές να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και να παίρνουν μέρος σε δράσεις, που μέσα στην τάξη δεν είναι εφικτό να πραγματοποιηθούν.
- Οι μαθητές έρχονται σε επαφή με τα πολιτιστικά και τα οικονομικά δρώμενα της κάθε περιοχής. **Γνωρίζουν τις τοπικές κοινωνίες** και έρχονται σε επαφή με ανθρώπους που μεταφέρουν εμπειρίες και γνώσεις στους μαθητές από την καθημερινή ζωή.
- Στις εκδρομές που οργανώνονται στα πλαίσια των περιβαλλοντικών προγραμμάτων, δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές να **γνωρίσουν περιοχές και μέρη της Ελλάδας**, που σε άλλη περίπτωση θα επισκέπτονταν δύσκολα ή και καθόλου.
- Αντιλαμβάνονται την **πολύπλοκη δομή του περιβάλλοντος**, όπως διαφαίνεται μέσα από την αλληλεπίδραση των βιολογικών, φυσικών, κοινωνικών, οικονομικών και πολιτισμικών παραγόντων.
- Διαμορφώνουν και αναπτύσσουν μέσα από την βιωματική προσέγγιση **περιβαλλοντική παιδεία**.

Δυσχέρειες κατά την υλοποίηση των προγραμμάτων:

- Το νέο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των ΚΠΕ δυσκολεύει και ουσιαστικά καθιστά απαγορευτικές τις επισκέψεις στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.
- Οι αυστηρές προϋποθέσεις και τα «χρονοδιαγράμματα» των επισκέψεων, όπως ορίστηκαν στο πρόσφατο νομοθετικό πλαίσιο, ενισχύει τη γραφειοκρατία και αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για την εκπόνηση προγραμμάτων.
- Επιβάλλεται να γίνουν αλλαγές που θα διευκολύνουν και θα προωθούν την εκπόνηση περιβαλλοντικών και πολιτιστικών προγραμμάτων, θα ενισχύουν το εκπαιδευτικό έργο.

Συμπερασματικά

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και η υλοποίηση διαθεματικών βιωματικών προγραμμάτων αποτελεί ένα νέο εκπαιδευτικό σύστημα ικανό να διαμορφώσει συνειδητούς πολίτες, με γνώσεις, ευαισθησία, φαντασία και επίγνωση των σχέσεων που συνδέουν το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, έτοιμους να προτείνουν λύσεις και να μετέχουν στη λήψη και εκτέλεση δύσκολων αποφάσεων, που θα εξασφαλίζουν την αειφόρο ανάπτυξη.

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ

